

Satversmes tiesa

Preses relīze

Lietā Nr. 2022-08-01

29.09.2022.

Satversmei atbilst norma, kas paredz nenoteikt maksātnespējas procesa administratoram atlīdzību, ja viņš tiek atcelts no juridiskās personas maksātnespējas procesa

---

Satversmes tiesa 2022. gada 29. septembrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2022-08-01 “Par Maksātnespējas likuma 169. panta sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 107. pantam”.

APSTRĪDĒTĀS NORMAS

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 169. panta sesto daļu administratoram netiek noteikta atlīdzība gadījumā, ja viņš tiek atcelts no juridiskās personas maksātnespējas procesa šā likuma 22. panta otrās daļas 1., 2., 3., 4. vai 7. punktā minēto iemeslu dēļ.

AUGSTĀKA JURIDISKA SPĒKA NORMAS

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 107. pants: “Ikvienam darbiniekam ir tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu, kas nav mazāka par valsts noteikto minimumu, kā arī tiesības uz iknedēļas brīvdienām un ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu.”

LIETAS FAKTI

Lietā ierosināta pēc Evitas Kaužēnas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikuma. Viņa vairāk nekā divus gadus pildījusi administratora pienākumus juridiskās personas maksātnespējas procesā. Ar tiesas lēmumu Pieteikuma iesniedzēja no šo pienākumu pildīšanas atcelta Maksātnespējas likuma 20. panta pirmās daļas 7. punktā, kā arī 22. panta otrās daļas 1. un 2. punktā minēto iemeslu dēļ. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka saskaņā ar apstrīdēto normu viņai ir pilnībā liegtas tiesības saņemt samaksu par veikto darbu šajā maksātnespējas procesā.

Pēc Pieteikuma iesniedzējs ieskats, apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 107. pantam, jo viņas tiesības uz darba samaksu ir nesamērīgi ierobežotas.

TIESAS SECINĀJUMI

Par izskatāmās lietas robežām

Satversmes tiesa secināja, ka, ņemot vērā Pieteikuma iesniedzējas individuālo situāciju, tā apstrīdēto normu izvērtēs, ciktāl tā attiecas uz Maksātnešpējas likuma 22. panta otrās daļas 1. un 2. punktu, kā arī 20. panta pirmās daļas 7. punktu [10].

Par Satversmes 107. panta tvērumu

Satversmes tiesa atzina, ka Satversmes 107. pants ir attiecināms arī uz administratora tiesībām saņemt atlīdzību, un apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējai ierobežo Satversmes 107. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu [11].

Par to, vai apstrīdētājā normā ietvertais ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu

Satversmes tiesa atzina, ka izskatāmajā lietā nav strīda par apstrīdētās normas pieņemšanas un izsludināšanas kārtību, un arī Satversmes tiesai nerodas šaubas par to, ka apstrīdētā norma ir pieņemta un izsludināta Satversmē un Saeimas kārtības rullī noteiktajā kārtībā, kā arī ir pieejama atbilstoši normatīvo aktu prasībām [13].

Satversmes tiesa secināja, ka apstrīdētās normas pieņemšanas procesā nav konstatējami likumdošanas procedūras pārkāpumi [13].

Par to, vai ierobežojums ir noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad

Satversmes tiesa secināja, ka apstrīdētajā normā ietvertajam pamattiesību ierobežojumam ir leģitīmi mērķi – citu cilvēku tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība [14].

Par to, vai likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai

Satversmes tiesa atzina: ar apstrīdēto normu tiek veicināts tas, lai administrators nepieļautu būtiskus pārkāpumus. Tādā veidā tiek nodrošinātas parādnieka un kreditoru intereses konkrētā maksātnešpējas

procesā, kā arī sabiedrības interese par tiesisku un efektīvu maksātspējas procesu. Līdz ar to likumdevēja izraudzītais līdzeklis ir piemērots leģitīmo mērķu – citu cilvēku tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība – sasniegšanai [16.].

Par to, vai apstrīdētajā normā noteiktais pamattiesību ierobežojums ir nepieciešams

Satversmes tiesa secināja, ka likumdevējs tiesas kontroli ir paredzējis, proti, tiesa vērtē administratora rīcības tiesiskumu un pieļauto pārkāpumu raksturu, un tiesas pienākums atsevišķi vērtēt administratoram nosakāmās atlīdzības apmēru nav uzskatāms par alternatīvu līdzekli leģitīmo mērķu sasniegšanai [17.1].

Satversmes tiesa atzina, ka arī publiska rakstura atbildības, proti, disciplināratbildības, administratīvās atbildības vai kriminālatbildības, noteikšana nenodrošinātu ar apstrīdēto normu noteiktā pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķu – citu cilvēku un sabiedrības interešu aizsardzība – sasniegšanu [17.2].

Satversmes tiesa secināja, ka Civillikumā noteiktā ar zaudējumu atlīdzināšanu saistītā regulējuma piemērošana nav uzskatāma par alternatīvu apstrīdētajā normā noteiktajam liegumam saņemt atlīdzību [17.3.].

Par to, vai nelabvēlīgās sekas, kas personai rodas šo tiesību ierobežošanas rezultātā, nav lielākas par labumu, ko no šā ierobežojuma gūst sabiedrība kopumā

Satversmes tiesa secināja, ka, pirmkārt, Maksātspējas kontroles dienests izvērtē katra pārkāpuma raksturu un smagumu. Administratora atcelšana no konkrēta maksātspējas procesa un liegums viņam saņemt atlīdzību ir tāds administratoru darbības uzraudzības instruments, kuru Maksātspējas kontroles dienests piemēro tikai tad, ja ir konstatēta tik lielā mērā prettiesiska rīcība, ka tā būtiski ietekmējusi konkrēto maksātspējas procesu. Otrkārt, administratora rīcības tiesiskums, viņa pieļauto pārkāpumu raksturs un smagums tiek vērtēti, un tam paredzēta tiesas kontrole divās instancēs [18.1.].

Satversmes tiesa atzina, ka, ņemot vērā administratoram piešķirto pilnvaru apjomu un viņa veikto funkciju nozīmi katrā konkrētā maksātspējas procesā, kā arī maksātspējas procesa nozīmi valstī kopumā, administratora darbības atbilstība normatīvo aktu prasībām vai šīs darbības prettiesiskais raksturs būtiski ietekmē gan konkrētā maksātspējas procesā iesaistīto personu – kreditoru, parādnieka – tiesības un intereses, gan visas sabiedrības intereses. Sabiedrības

interesēs ir tāda tiesiskā regulējuma pastāvēšana, kas vērsts uz sabiedrībai nozīmīgu funkciju godprātīgu izpildi. Tieši administrators ir tā persona, kuras uzdevums ir nodrošināt maksātnespējas procesa efektīvu un likumīgu norisi [18.2].

Satversmes tiesa arī atzina, ka apstrīdētajai normai ir būtiska nozīme maksātnespējas procesa nodrošināšanā. Apstrīdētā norma ikvienu administratoru visupirms attur no pārkāpumu izdarīšanas. Ja administrators, neraugoties uz šajā normā noteiktajām sekām, tomēr pieļauj būtiskus pārkāpumus, tad viņam tiek liegta iespēja gūt jebkādu tiesisku mantisku labumu no maksātnespējas procesa, kas vadīts pretēji sabiedrības, parādnieka un kreditoru interesēm. Tādā veidā tiek nodrošināta maksātnespējas procesa atbilstība iepriekš minētajām interesēm [18.2].

Satversmes tiesa atzina, ka būtiski pārkāpumi, ko savā darbībā pieļāvusi persona, kurai likumdevējs piešķīris visplašākās pilnvaras, lai pēc iespējas tiktu atjaunota finanšu grūtībās nonākušas komercsabiedrības maksātnespēja un segti kreditoru prasījumi, nav savienojami ar atlīdzības elementu. Ja tiktu pieļauta kaut viena maksātnespējas procesa prettiesiska vadīšana bez attiecīgas reakcijas, tad neatgriezeniski tiktu aizskartas parādnieka un kreditoru mantiskās intereses, kā arī grāuta sabiedrības uzticēšanās maksātnespējas procesiem. Administratora mantisko interešu stādīšana augstāk par citām interesēm radītu sabiedrībā netaisnīguma sajūtu [18.2].

Satversmes tiesa secināja, ka nelabvēlīgās sekas, kas Pieteikuma iesniedzējai rodas no apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma, nav lielākas par labumu, ko no šā ierobežojuma gūst visa sabiedrība [18].

Par Pieteikuma iesniedzējas lūgumu uzlikt Saeimai pienākumu atlīdzināt izdevumus, kas tai radušies saistībā ar zvērināta advokāta sniegtās juridiskās palīdzības saņemšanu

Satversmes tiesa atzina, ka jautājums par juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzinājumu ir regulēts Satversmes tiesas likumā un nav pamata piemērot Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmās daļas trešo teikumu, kurā ir noteikta tiesas kompetence izlemt Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulētu procesuālu jautājumu.

- Satversmes tiesa nosprieda:

atzīt Maksātnespējas likuma 169. panta sesto daļu, ciktāl tā attiecas uz Maksātnespējas likuma 22. panta otrās daļas 1. un 2. punktā, kā arī

20. panta pirmās daļas 7. punktā noteikto, par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 107. pantam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams un tas stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā:
https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2022/02/2022-08-01_Spriedums.pdf

---

Relīze sagatavota, lai informētu sabiedrību par Satversmes tiesas darbu. Detalizētāka informācija par Satversmes tiesas aktualitātēm, ierosinātajām un izskatītajām lietām pieejama Satversmes tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv. Aicinām sekot līdzi informācijai arī tiesas *Twitter* kontā [@Satv_tiesa](https://twitter.com/Satv_tiesa) un tiesas *Youtube* kanālā.

Zanda Meinarte

Satversmes tiesas

Sabiedrisko attiecību speciāliste

Zanda.Meinarte@satv.tiesa.gov.lv

67830759, 26393803

Vīdeo par Satversmes tiesu šeit.